

Försvarsunderrättelsetjänst

Sammanfattning

Riksdagen har under 1999/2000 års riksmöte (bet. 1999/2000:FöU3 *Lag om försvarsunderrättelseverksamhet*) behandlat frågor som rör försvarsunderrättelseverksamheten. Utskottet ställde sig därvid bakom regeringens förslag till lag samt de fyra grundprinciper som bör ligga till grund för försvarsunderrättelseverksamhetens bedrivande. Det är regeringen som skall bestämma försvarsunderrättelseverksamhetens inriktning.

Regeringen har i propositionen *Fortsatt förnyelse av totalförsvaret* (2001/02:10) lämnat en utförlig redovisning av hur försvarsunderrättelsetjänsten, enligt regeringens mening, bör utvecklas och inriktas för att motsvara de nya behoven. Utskottet behandlar i betänkandet ett antal motioner som avgivits under den allmänna motionstiden riksmötet 2001/02 av (v), (kd) och (fp) som aktualiserat frågor om inriktningen av försvarsunderrättelsetjänsten samt om gränsdragningen mellan militär och civil underrättelsetjänst.

Utskottet avstyrker motionerna.

En reservation har lämnats av (fp).

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Innehållsförteckning	2
Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	3
Redogörelse för ärendet.....	4
Ärendet och dess beredning.....	4
Propositionens huvudsakliga innehåll	4
Motionernas huvudsakliga innehåll	8
Utskottets överväganden	10
Reservation.....	12
Inriktningen m.m. av försvarsunderrättelsetjänsten (punkt 1) (fp)	12
Särskilt yttrande.....	13
Inriktningen m.m. av försvarsunderrättelsetjänsten (punkt 1) (kd).....	13
Bilaga	
Förteckning över behandlade förslag.....	14

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Inriktningen m.m. av försvarsunderrättelsetjänsten

Riksdagen avslår motionerna 2001/02:Fö10 yrkande 22, 2001/02:Fö255 yrkande 2 och 2001/02:U332 yrkande 7.

Reservation (fp)

2. Gränsdragning mellan civil och militär underrättelseverksamhet

Riksdagen avslår motion 2001/02:Fö12 yrkande 16.

Stockholm den 12 februari 2002

På försvarsutskottets vägnar

Henrik Landerholm

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Henrik Landerholm (m), Tone Tingsgård (s), Christer Skoog (s), Karin Wegestål (s), Stig Sandström (v), Åke Carnerö (kd), Ola Rask (s), Rolf Gunnarsson (m), Håkan Juholt (s), Berndt Sköldestig (s), Berit Jóhannesson (v), Margareta Viklund (kd), Anna Lilliehöök (m), Lars Ångström (mp), Erik Arthur Egervärn (c), Runar Patriksson (fp) och Björn Leivik (m).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Regeringen lämnar i proposition 2001/02:10 Fortsatt förnyelse av totalförsvaret en redogörelse för sin bedömning om hur försvarsunderrättelsetjänsten bör utvecklas. Regeringen lämnar inte något förslag till riksdagsbeslut.

Vidare behandlas fyra kommittémotioner, en av vardera Vänsterpartiet och Folkpartiet liberalerna samt två av Kristdemokraterna.

Propositionens huvudsakliga innehåll

Regeringens bedömning

Regeringen bedömer att Sveriges behov av en väl fungerande, effektiv och samordnad underrättelseverksamhet har ökat. Sverige behöver en underrättelseverksamhet som mer än tidigare är inriktad mot en vidgad säkerhetspolitisk hotbild.

Skälen för regeringens bedömning

Den första etappen av det förra försvarsbeslutet innebar ett krav på att totalförsvarets krigsduglighet skulle anpassas till förändringar i omvärlden såväl i det korta militärstrategiska som i det längre säkerhetspolitiska perspektivet (prop. 1995/96:12, bet. 1995/96:UFöU1 och 1995/96:FöU1 samt rskr. 1995/96:44–46).

Detta borde ske genom särskilda insatser inom underrättelseområdet och inom forskningen för att säkerställa att aktuellt beslutsunderlag finns tillgängligt och genom att skapa organisatoriska former för analys och värdering på hög politisk nivå. Försvarsutskottet ansåg det motiverat med en översyn av underrättelsetjänsten för att därmed säkerställa att den ges en sådan ledning och utformning som svarar mot de särskilda behov som inriktningen av totalförsvaret erfordrar.

Den utredning av underrättelsetjänsten som tillsattes i januari 1997 (Underrättelsekommittén) konstaterade i mars 1999 i sitt betänkande Underrättelsetjänsten – en översyn (SOU 1999:37) att förändringen i den säkerhetspolitiska utvecklingen i omvärlden har påverkat den militära underrättelsetjänsten under senare år. Även om risken för storkrig eller krig mellan stater framstår som avlägsen har inte konflikter och kriser försvunnit ens från vårt närområde. Nya säkerhetshot har uppstått i form av migrationstryck, politisk och social instabilitet och påfrestningar på det ekologiska systemet. Härtill kommer risk för spridning av massförstörelsevapen, terrorism, etniska och kulturella konflikter m.m.

Ansvar för åtgärder mot nya säkerhetshot, som inte bedöms utgöra någon direkt fara för landet, ligger emellertid på olika civila statliga och kommunala myndigheter. Den militära underrättelsetjänsten bör emellertid, inom ramen för sitt uppdrag, kunna stödja dessa myndigheter med inhämtning och analys av information i särskilda fall. De ökade satsningarna på internationella fredsfrämjande insatser ställer också krav på underrättelseinformation. Försvarsmakten skall ha förmåga till anpassning till förändringar i omvärldsläget, vilket ställer delvis nya krav på den militära underrättelsetjänstens förmåga att upptäcka indikationer på sådana förändringar.

Enligt Underrättelsekommittén har en tyngdpunktsförskjutning skett

- från traditionell militär förvarning om väpnade angrepp i form av invasion,
- från heltäckande operativ och taktisk militär förvarning,
- mot strategiska underrättelser,
- mot icke-militära underrättelser,
- mot mer selektiv uppföljning av militär verksamhet i närområdet,
- mot förändrade inhämtningsmetoder och
- mot en bredare och mer långsiktig säkerhetspolitisk analys.

En utgångspunkt är emellertid enligt Underrättelsekommittén att underrättelsetjänsten även fortsättningsvis skall fullgöra centrala uppgifter inom ramen för den grundberedskap som Försvarsmakten skall upprätthålla för försvar mot väpnat angrepp och för att hävda svensk territoriell integritet.

Underrättelsekommittén lämnade i sitt betänkande förslag avseende lagreglering av den militära underrättelseverksamheten, grundprinciperna för underrättelsetjänsten samt insynen i och kontrollen av den militära underrättelsetjänsten. Underrättelsekommittén föreslog vidare inrättandet av en samordningsfunktion för underrättelsefrågor i Regeringskansliet.

På grundval av kommitténs förslag stiftade riksdagen våren 2000 lagen (2000:130) om försvarsunderrättelseverksamhet, i vilken försvarsunderrättelseverksamhetens uppgifter och arbetsformer regleras.

Lagen anger att försvarsunderrättelseverksamhet skall bedrivas för att kartlägga yttre militära hot mot landet och till stöd för svensk utrikes-, försvars- och säkerhetspolitik. I verksamheten ingår att medverka i svenskt deltagande i internationellt säkerhetssamarbete och att, enligt vad regeringen närmare bestämmer, medverka med underrättelser för att stärka samhället vid svåra påfrestningar på samhället i fred. Lagen anger även att regeringen skall bestämna försvarsunderrättelseverksamhetens inriktning.

I det följande redovisar regeringen sin syn på några viktiga frågor som rör underrättelsetjänsten.

Försvarsunderrättelsetjänsternas uppgifter rörande yttre militära hot

Försvarsunderrättelseverksamheten skall stödja svensk utrikes- och säkerhetspolitik. Detta förutsätter en verksamhet för att kartlägga yttre militära hot mot landet. En god kunskap om andra staters militära förmåga och beredskap och andra yttre hot är av grundläggande betydelse för landets säkerhet. Den nära uppföljningen av utvecklingen i närområdet skall fortsätta.

I fredstid är det en primär uppgift för underrättelsetjänsten att, på grundval av i första hand militära och politiska indikationer, i tid kunna ge statsmakterna och försvarsledningen en förvarning om krigshot. Trots den förändrade militära hotbilden och den minskade risken på kort och medellång sikt för militära angrepp mot landet, kvarstår den militära underrättelsetjänstens grundläggande uppgift att förvarna om militära angreppsförberedelser.

Frånvaron av ett invasionshot inom överskådlig tid, förutsatt att vi har kvar en grundläggande försvarsförmåga, har varit ett element i översynen av frågan om underrättelsetjänstens uppgifter. En av utgångspunkterna har varit att underrättelsetjänsten fortsättningsvis även i det kortare perspektivet skall fullgöra centrala uppgifter inom ramen för den grundberedskap som Försvarsmakten skall upprätthålla för försvaret mot väpnat angrepp och för att hävda svensk territoriell integritet.

Anpassningsprincipens konsekvenser för underrättelsetjänsten

Underrättelsetjänsten skall förvarna om sådana förändringar i omvärldsläget som bör föranleda beslut om anpassning i ett längre tidsperspektiv. Detta kräver ett långsiktigt och metodiskt arbete. Det ställs stora krav på en bred säkerhetspolitisk analysförmåga för att ett sådant beslutsunderlag skall skapas. En rad faktorer måste beaktas som inte faller under ett rent militärt perspektiv, såsom politiska förhållanden, ekonomisk tillväxt, teknologisk kompetens, infrastruktur, handelsmönster, kriminalitet och allmänna sociala förhållanden. En varierad mångfald av underrättelseinformation och organ framstår därvid som viktig för att öka sannolikheten för upptäckt av indikationer som kan föranleda ett anpassningsbeslut.

Tyngdpunkten i underrättelsefunktionen när det gäller anpassningsprocessen har därmed anknytning till såväl den militära underrättelsetjänstens traditionella uppgifter som en allsidigt inriktad underrättelsefunktion. Det är därför viktigt med en ökad samverkan mellan försvarsunderrättelseverksamheten och myndigheter utanför försvarsunderrättelsesfären, som t.ex. Säkerhetspolisen, Rikskriminalpolisen och Tullverket. Resultatet av analyser och annan information bör i ökad utsträckning delges relevanta myndigheter och departement för att kunna utnyttjas som beslutsunderlag.

En sammanvägning av militär respektive politisk, ekonomisk och annan civil information måste ske för att det skall föreligga ett så fullständigt säkerhetspolitiskt underlag som möjligt för ett anpassningsbeslut på politisk nivå. Här finns viktiga uppgifter för både militär och civil underrättelsetjänst. Samverkan mellan olika aktörer som ingår i underrättelsesfären måste utvecklas.

Det internationella säkerhetssamarbetets konsekvenser för underrättelsetjänsten

Fredsfrämjande och humanitära insatser ställer ökade krav på den militära underrättelsetjänstens förutsättningar för såväl inhämtning av information som förmåga till taktisk, operativ och strategisk analys. I detta sammanhang bör samarbetet mellan den militära underrättelsefunktionen och den civila sfären, i synnerhet Regeringskansliet, förstärkas. De svenska insatserna i framför allt Bosnien och Kosovo har bidragit till att höja kvaliteten på samverkan mellan Regeringskansliet och underrättelsetjänsten.

I krislägen då internationella insatser övervägs krävs snabba konsultationer mellan alla de stater och organisationer som överväger att delta. Det är då av särskild vikt att svenska representanter kan delta i överläggningar med stöd av en självständig nationell analys som bygger på egen inhämtning. Sveriges vilja att effektivt delta i internationell krishantering ställer i vissa avseenden högre krav på den egna underrättelseförmågan vad avser snabbhet och räckvidd.

I Sveriges engagemang för en stärkt krishanteringsförmåga inom EU ingår även att förbättra underrättelseförmågan vid internationella insatser. En stärkt underrättelsetjänst inför och under en operation är väsentlig för att förbättra beslutsförmågan också för svensk del vid internationella krishanteringsuppgifter.

Det vidgade säkerhetsbegreppets konsekvenser för underrättelsetjänsten

Den nya säkerhetspolitiska situationen har medfört att samhället behöver kunna möta ett bredare spektrum av hot, risker och påfrestningar. Nationellt skall vi kunna möta militära och andra hot som direkt berör Sverige. Vi skall också förebygga och kunna hantera situationer som utan att direkt hota Sveriges fred och självständighet ändå skulle kunna innebära snabba och allvarliga försämringar av samhällets normala funktioner. Det kan gälla bl.a. gränsöverskridande brottslighet och terrorism, ekonomiska och finansiella kriser, försörjningskriser, ekologiska hot, etniska och religiösa konflikter samt den sårbarhet som den tekniska utvecklingen och informationstekniken medför. De hot mot säkerheten som avses måste dock ha en viss dignitet och beröra samhällsliga funktioner.

Den vidgade synen på vad som innefattas i hot mot landets säkerhet gör att den militära underrättelsetjänstens kontaktyta med andra myndigheter, inte minst de polisiära, ökar. Underrättelsetjänsten skall kunna samverka med andra myndigheter. Enligt 4 § lagen (2000:130) om försvarsunderrättelsetjänst får försvarsunderrättelseverksamheten dock inte avse uppgifter som enligt lagar eller andra föreskrifter ligger inom ramen för polisens eller andra myndigheters brottsbekämpande och brottsförebyggande arbete.

Nya krav på underrättelseverksamheten

Regeringen sammanfattar sin syn på de nya krav som ställs på underrättelseverksamheten.

Regeringen delar Underrättelsekommitténs beskrivning av den tyngdpunktsförskjutning som skett inom verksamheten. I det följande pekar regeringen på några viktiga inslag i denna utveckling.

Den militära underrättelsetjänsten utvecklas mot att kunna möta anpassningsprincipens krav på att ge tidig förvarning och för att skapa förutsättningar för en operativ förmåga hos de militära förbanden.

Det nya insatsförsvaret ställer ändrade krav på underrättelseverksamheten.

Därutöver skall analysen av mer globala trender som kan få effekter mot landet och har säkerhetspolitisk relevans utvecklas. Analys av utvecklingen mot alternativa krigföringsmetoder, inklusive s.k. asymmetrisk krigföring och terrorism skall utvecklas. Kompetens skall finnas för att bedöma hot och risker riktade mot samhällsviktig infrastruktur, inklusive risken för s.k. informationsoperationer.

Utvecklingen när det gäller massförstörelsevapen och deras vapenbärare har fortsatt hög aktualitet. Inom den vidgade hotbilden utgör den organiserade brottsligheten ett viktigt område.

Sverige bidrar till utvecklingen av underrättelsefunktionerna inom ramen för de internationella organisationernas krishanteringsförmåga i syfte att säkerställa en samlad förmåga samt att svenska intressen tillgodoses. Försvarsunderrättelsemyndigheterna bör därför bl.a. fortsätta att utveckla förmågan att inhämta och analysera underrättelser inför och i samband med internationella insatser. Svenskt engagemang bidrar till att EU:s krishanteringsförmåga vad avser den strategiska underrättelsefunktionen utvecklas.

Processer utvecklas för en mer effektiv inriktning av underrättelsetjänsternas verksamhet i syfte att skapa ökad relevans för statsmakternas behov samt för att säkerställa att beslutsunderlag om olika handlingsalternativ föreligger för regeringen.

Samarbetet och samordningen stärks mellan myndigheterna inom försvarsunderrättelseverksamhet och andra myndigheter i syfte att utveckla förmågan att hantera en bredare hotbild och att stödja internationella insatser.

Motionernas huvudsakliga innehåll

I *motion 2001/02:Fö12 av Berit Jóhannesson m.fl.* (v kommitté) erinrar motionärerna om att regeringen i propositionen anser att det är viktigt med ökad samverkan mellan försvarsunderrättelseverksamheten och myndigheter utanför försvarsunderrättelsesfären som t.ex. Säkerhetspolisen, Rikskriminalpolisen och Tullverket. Vidare påpekar regeringen att även underrättelsetjänsten har som uppgift att stärka samhället vid svåra påfrestningar i fred.

I detta sammanhang vill motionärerna starkt understryka att gränsdragningen och det demokratiska inflytandet över detta föreskrivs i lag. Den gräns

som i dag existerar mellan den militära och civila delen av underrättelseverksamheten får inte överskridas (*yrkande 16*).

I *motion 2001/02:Fö255 av Åke Carnerö m.fl.* (kd kommitté) framhålls att Sveriges medverkan i det internationella säkerhetssamarbetet medför ökade krav på underrättelsetjänst. Eftersom den svenska underrättelsetjänsten inte kan bedriva en heltäckande omvärldsbevakning blir samverkan med andra länder viktig för att vi skall kunna få del av den information som vi behöver utifrån en bredare hotbild. Det är därför nödvändigt att analysera hur den svenska underrättelseverksamhetens samverkan med andra länder kan utvecklas för att bl.a. möta olika hot från terrorism (*yrkande 2*).

I *motion 2001/02:U332 av Jan Erik Ågren m.fl.* (kd kommitté) framhålls att det vidgade säkerhetsbegreppet, som en konsekvens av en bredare hotbild, belyser även två viktiga problem som måste lösas: behovet av effektivare underrättelsetjänst och vikten av hot- och konfliktanalys som tillsammans måste öka förmågan att kunna förutse hot och konflikter. En sådan förmåga är av mycket stor betydelse för hur vi skall utforma vårt försvar mot nya hot och vårt samarbete med andra stater. Enligt Underrättelsekommitténs betänkande, ”Underrättelsetjänsten – en översyn” (SOU 1999:37), sker i dag en gradvis tyngdpunktsförskjutning inom det militära underrättelseväsendet, från traditionell militär förvarning om invasionsangrepp mot strategiska, icke-militära underrättelser med hjälp av förändrade metoder för inhämtning av information. Den säkerhetspolitiska analysen utformas också alltmer långsiktigt. Även för nationell och internationell krishantering och för internationellt konfliktförebyggande arbete är detta givetvis en fundamental kunskap. Utan information och korrekta analyser kommer en sådan förebyggande verksamhet aldrig att leda till tillfredsställande resultat (*yrkande 7*).

I *motion 2001/02:Fö10 av Runar Patriksson m.fl.* (fp kommitté) framhålls att det finns stor anledning att vi i Sverige, trots att en del organisatoriska förändringar ägt rum nyligen, på allvar prövar i vilken utsträckning vår samlade underrättelseverksamhet har en kompetens, ledning och styrning som gör den skickad att möta de nya hot som riktar sig mot det fredstida samhället. Även på detta område framstår behoven av en tvärspektoriell samordning som angelägen, liksom en tydligare inriktning och ekonomisk prioritering av underrättelse- och säkerhetstjänsten i vid mening (*yrkande 22*).

Utskottets överväganden

Utskottet erinrar inledningsvis om att utskottet relativt nyligen behandlat frågor som rör försvarsunderrättelseverksamheten. I betänkande 1999/2000: FöU3 *Lag om försvarsunderrättelseverksamhet* ställer sig utskottet bakom regeringens förslag till lag samt de fyra grundprinciper som bör ligga till grund för försvarsunderrättelseverksamhetens bedrivande. I lagen föreskrivs bl.a. att det är regeringen som skall bestämma försvarsunderrättelseverksamhetens inriktning.

Regeringens bedömning är att Sveriges behov av en väl fungerande, effektiv och samordnad underrättelseverksamhet har ökat. Sverige behöver en underrättelseverksamhet som mer än tidigare är inriktad mot en vidgad säkerhetspolitisk hotbild.

Regeringen pekar – bl.a. mot bakgrund av förslag från Underrättelsekommittén – på den tyngdpunktsförskjutning som sker från traditionell militär förvarning om väpnade angrepp i form av invasion mot att möta även andra behov.

I några motioner aktualiseras frågor som rör den närmare inriktningen och ledningen av underrättelsetjänsten. Regeringen har i propositionen *Fortsatt förnyelse av totalförsvaret* (2001/02:10) lämnat en utförlig redovisning av hur försvarsunderrättelsetjänsten, enligt regeringens mening, bör utvecklas och inriktas för att motsvara de nya behoven.

När det gäller *det internationella säkerhetssamarbetets konsekvenser* anser regeringen att Sveriges allt bredare medverkan i det internationella säkerhetssamarbetet kräver att statsmakterna genom underrättelsetjänsten får erforderlig information att lägga till grund för konfliktförebyggande åtgärder, krishantering, planering och beslut om insats. Vårt deltagande i den europeiska gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken har också medfört ökade krav på underrättelsetjänsten än tidigare. Krav ställs därför på att underrättelsetjänsten kan inhämta och bearbeta material samt delge bedömningar om säkerhetspolitiska och militära förhållanden i ett vidare geografiskt sammanhang än tidigare. Vidare krävs att information kan lämnas som stöd för insatsstyrkornas säkerhet och operationer i operationsområdet.

Utskottet anser att regeringens redovisade uppfattning ligger väl i linje med det som anförs av motionärerna i motionerna Fö255 yrkande 2 och U332 yrkande 7. Syftet med motionerna torde därmed tillgodoses. Utskottet erinrar vidare om att det i 1 § i lagen om försvarsunderrättelseverksamhet (2000:130) slås fast att i verksamheten ingår att medverka i svenskt deltagande i internationellt säkerhetssamarbete och att, enligt vad regeringen närmare bestämmer, medverka med underrättelser för att stärka samhället vid svåra påfrestningar på samhället i fred.

Det vidgade säkerhetsbegreppets konsekvenser för underrättelsetjänsten har enligt regeringens mening medfört att samhället behöver kunna möta ett

bredare spektrum av hot, risker och påfrestningar. Det kan gälla bl.a. gränsöverskridande brottslighet och terrorism, ekonomiska och finansiella kriser, försörjningskriser, ekologiska hot, etniska och religiösa konflikter samt den sårbarhet som den tekniska utvecklingen och informationstekniken medför. Den vidgade synen på vad som innefattas i hot mot landets säkerhet gör att den militära underrättelsetjänstens kontaktyta med andra myndigheter, inte minst de polisiära, ökar.

I motion Fö10 yrkande 22 pekar motionärerna på vikten av *kompetens, ledning och styrning* av underrättelsetjänsten. Regeringen framhåller att det internationella säkerhetssamarbetet, anpassningsprincipen och den bredare hotbilden skapat ett behov av att statsmakterna stärker samordningen inom underrättelseverksamheten. I Regeringskansliet har därför inrättats en samordnande funktion för kontinuerlig inriktning av försvarsunderrättelseverksamheten genom etablerandet av en styrgrupp för säkerhetspolitiska underrättelsefrågor. Den består av representanter på statssekreterarnivå samt överbefälhavaren och cheferna för den militära underrättelse- och säkerhetstjänsten, Försvarets radioanstalt och Säkerhetspolisen.

Underrättelsetjänsten skall enligt regeringen kunna *samverka med andra myndigheter*. Försvarsunderrättelseverksamhet skall bedrivas av Försvarmakten och de andra myndigheter *som regeringen bestämmer*.

Frågan om *gränsdragningen mot polisen och dess verksamhet* – dvs. mellan militär och civil underrättelseverksamhet – finns sedan år 2000 reglerad i lagen (2000:130) om försvarsunderrättelseverksamhet. Enligt 4 § får försvarsunderrättelseverksamheten dock inte avse uppgifter som enligt lagar eller andra föreskrifter ligger inom ramen för polisens eller andra myndigheters brottsbekämpande och brottsförebyggande arbete. I betänkande 1999/2000:FöU3 framhöll försvarsutskottet att försvarsunderrättelseverksamheten sålunda inte får vara inriktad på frågor som berör landets inre säkerhet. Den bör inte avse underrättelser inom polisens och andra brottsbekämpande eller brottsförebyggande myndigheters arbete.

Mot bakgrund av vad som ovan anförts avstyrker utskottet motionerna Fö10 yrkande 22, Fö12 yrkande 16, Fö255 yrkande 2 samt U332 yrkande 7.

Reservation

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservation. I rubriken anges inom parentes vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

Inriktningen m.m. av försvarsunderrättelsetjänsten (punkt 1) (fp)

av Runar Patriksson (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 1 borde ha följande lydelse:

1. Riksdagen tillkännager vad som i reservationen anförs om inriktningen m.m. av försvarsunderrättelsetjänsten. Riksdagen bifaller därmed motion 2001/02:Fö10 yrkande 22 och avslår motionerna 2001/02:Fö255 yrkande 2 och 2001/02:U332 yrkande 7.

Ställningstagande

Folkpartiet anser att utskottet inte har tagit hänsyn till det förändrade säkerhetspolitiska läget i och med de fruktansvärda händelserna den 11 september förra året. Det är särskilt anmärkningsvärt, då så mycket av den inledande diskussionen kring hur det som skedde kunde ske just handlade om hur underrättelseverksamheten i det öppna, moderna fredstida samhället fungerar – eller snarare inte tycks fungera. Det finns tvärtom största anledning att vi i Sverige, trots att en del organisatoriska förändringar ägt rum nyligen, på allvar prövar i vilken utsträckning vår samlade underrättelseverksamhet har en kompetens, ledning och styrning som gör den skickad att möta de nya hot som riktar sig mot det fredstida samhället. Även på detta område framstår behoven av en tvärsektoriell samordning som angelägen liksom en tydligare inriktning och ekonomisk prioritering av underrättelse- och säkerhetstjänsten i vid mening.

Särskilt yttrande

Utskottets beredning av ärendet har föranlett följande särskilda yttrande. I rubriken anges inom parentes vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

Inriktningen m.m. av försvarsunderrättelsetjänsten (punkt 1) (kd)

av Åke Camerö och Margareta Viklund båda (kd).

Det vidgade säkerhetsbegreppet och svensk säkerhetspolitik täcker ett spektrum av hot både i krig och fred. Denna hot- och riskbild innehåller stora osäkerhetsmoment för det fredstida samhället. Detta innebär att samhällets egen förmåga att möta och hantera olika kriser och konflikter får ökad betydelse.

Terroristattacker i USA den 11 september 2001 visar på behovet av en bred utgångspunkt för samhällets försvars- och krisplanering. Hot i form av bl.a. terrorism måste tas på allvar.

Även om Sverige inte kan ha beredskap mot olika typer av självmordsattacker bör totalförsvarets beredskap stärkas mot olika former av terrorattacker med okonventionella metoder och vapen.

Sveriges medverkan i det internationella säkerhetssamarbetet medför dessutom ökade krav på underrättelsetjänst. Eftersom den svenska underrättelsetjänsten inte kan bedriva en heltäckande omvärldsbevakning är samverkan med andra länder viktig för att vi, utifrån en bredare hotbild, skall kunna få del av den information som behövs. Det är därför nödvändigt att analysera hur den svenska underrättelseverksamhetens samverkan med andra länder kan ytterligare utvecklas för att bl.a. möta olika hot av terrorism.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden

2001/02:U332 av Jan Erik Ågren m.fl. (kd):

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av att förstärka effektiviteten i underrättelsetjänsten och förmågan att förutse hot, nya typer av hot och väpnade angrepp och konflikter.

2001/02:Fö10 av Runar Patriksson och Eva Flyborg (fp):

22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om underrättelseverksamheten.

2001/02:Fö12 av Berit Jóhannesson m.fl. (v):

16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om gränsdragningen mellan den civila och militära underrättelseverksamheten.

2001/02:Fö255 av Åke Carnerö m.fl. (kd):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att analysera hur den svenska underrättelseverksamhetens samverkan med andra länder kan utvecklas för att bl.a. möta olika hot från terrorism.